

LES CIRCUMSTANCIES

DEGÀ DELS DIARIS REPUBLICANS DE LA PENÍNSULA.—PORTAVEU D'ACCIÓ CATALANA

ANY LVII.—NÚM. 92.—PREU: 10 CENTIMS

REUS, DIMECRES, 23 D'ABRIL DE 1930

REDACCIÓ: VILÀ, 12.—IMPRESA I ADMINISTRACIÓ: RAVAL BAIX DE JESUS, 22

El nostre lema és:

Catalunya
Liberalisme
Democràcia
República

FRANQUEIG CONCERTAT

Una lliçó de bon sentit

El procés de catalanització de la força política que representa el nostre Centre, els primers símptomes del qual caldria cercar en dates ja llunyanes, ha tingut la coronació lògica que calia esperar: l'adhesió franca, lleial, decidida a l'ideari d'Acció Catalana. Aquest acord és, indiscutiblement, una lliçó de bon sentit. Potser hi hagi algú que cregui que aquest gest del nostre Centre no obeeix a impulsos d'una convicció profundament sentida, ans a una norma de tàctica oportunista. No fa gaires dies, s'ha fet ací l'apologia de la fidelitat als principis tradicionalment professats i de la licitud de l'oportunisme tàctic. Podria semblar, judicat a la lleugera, que s'aplaudia l'actitud adoptada per nosaltres, però en el fons hi traspuava la intenció una mica malèvola de presentar-nos com una força política sense una trajectòria ideal ben traçada i lleialment seguida.

Comencem per dir que costaria molt de compaginar una rigidesa de principis amb un oportunisme tàctic. La tàctica, quan està mancada del suport indeclinable dels principis, estableix un divorci entre la idea i l'acció, que condueix fatalment a la nul·litat i a l'eixorquia. No s'adiu amb els nostres ideals aquell eixorisme polític que es concreta en aquell adagi que diu que el fi justifica els mitjans. Precisament si havíem d'expressar la nostra preferència per un dels aspectes del dilema que estableix la teoria de la rigidesa dels principis i l'oportunisme de l'acció, ens decantaríem per una certa elasticitat dels principis que permetés la incorporació d'aquells corrents, de vegades impetuïsos, que sorgeixen de l'ànima popular i exigiríem, en canvi, una incorruptible honestetat en la conducta a l'hora d'adoptar les normes tàctiques.

Es això, en substància, el que acaba de fer el nostre Centre. Entenem que una força política que pretengui ésser intèrpret fidel dels sentiments del poble on radica, quan aquest desig d'interpretació constitueix la raó bàsica de la seva existència, té el deure de recollir els batuts de l'ànima popular per tal d'enriquir la seva actuació amb la substància ideològica de les multituds. Insinuar només que això significa una infidelitat als principis tradicionals és, o injust, o una maniobra de política menuda. En el fons, no hem fet més que incorporar als nostres ideals de Liberalisme, Democràcia i República, sostinguts amb una continuïtat i amb una lleialtat indiscutible, la reconeixença del fet diferencial de Catalunya, que és un fet d'una realitat tan viva, que la seva existència penetra a cada instant per tots els porus del cos i de l'esperit.

Es incompreensible, sobretot després del període oprobios de la dictadura, que ha convertit el problema català en problema de dignitat humana, que resti cap força política liberal que pugui ni solament discutir el dret de Catalunya a la seva llibertat, perquè parariem a la conclusió absurda de predicar la llibertat començant per la negació de la llibertat d'un poble. Fora més incompreensible, però, que l'acusació d'infidelitat, en judicar el nostre gest, partís precisament dels que han fet de Catalunya l'objecte del màxim amor i dels fervors més intensos. En realitat, ha estat la persecució sistemàtica d'aquests anys contra Catalunya el que, sens dubte, ha accelerat el procés del nostre retrobament, de la nostra catalanització, que si anava madurant cors endins, ara ha volgut manifestar-se amb tots els signes exteriors. Tenim el dret d'esperar, per a creure amb la fidelitat de tots als principis tradicionalment professats, que és entre els catalanistes, els catalanistes republicans s'estén, on hem de recollir l'abraçada més efusiva de germanor, car voler entorpir aquesta germanor que sorgeix de la coincidència amb els principis bàsics de Catalunya i República, significaria que la tasca de prosselitisme realitzada en nom d'uns ideals sagrats era hipòcrita i que interessava més sostenir enemics a qui combatre que companys amb qui confraternitzar.

UN CONVIT del senyor Maluquer

El nostre amic Dr. Briand, ha rebut el següent comunicat:

Diputació Provincial de Barcelona. Presidència.
Per escaure's enguany per primera vegada la celebració de la festivitat de Sant Jordi després de la dictadura, la Comissió Provincial permanent acordà convidar a les solemnitats religioses que es celebraran a la capella d'aquest Palau, a tots els senyors Diputats que formaven part de les Diputacions de Catalunya abans del cop d'Estat i que foren destituïts de llurs càrrecs.

La Vostra Senyoria és un d'ells i tinc a gran honor convidar-lo a les festes del pròxim dia 23, segur que voldrà enlitzar amb la seva presència la coincident cordialitat que

esperem donar a les referides cerimònies.

Déu servi a la Vostra Senyoria molts anys de vida.

Barcelona, 11 d'Abri de 1930.

El President,

J. MALUQUER

ltre. Sr. Josep Briand Salvadó.

Reus: (segellat).

De Societat

Ha passat les festes de Pasqua a l'Horta Maria de la nostra ciutat el President del Centre Excursionista de Catalunya i particular amic nostre Sr. F. Maspons i Anglasesell.

El Doctor Cristià Cortés acompanyat de la seva esposa la senyora Font de Rubinat han passat aquestes festes a la nostra ciutat, i en el domicili de D. Pau Font de Rubinat.

JOHNNY.

L'Homenatge a la Vellesa celebrat el dilluns a Tarragona

Abans d'ahir tinguérem el goig d'assistir als actes que amb motiu de l'esimentat Homenatge i de la inauguració del nou edifici social de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis se celebraren a la capital veïna, quals actes assoliren un èxit esclatant i constituïren una nota altament simpàtica i popular.

De Reus hi varen concórrer l'Alcalde D. Tomàs Piñol, el jutge municipal Sr. Vilanova Montañà, el secretari de l'esimentat Jutjat Sr. Estanislau Roca, el Director de la Sucursal de la C. de P. Sr. Pius Fransoy i personal d'oficines; el conseller de Junta del Patronat a Reus Sr. Nicolau Gausset; el rector de la parròquia de Sant Joan Baptista Mn. Jocund Bonet; el cap de la Guàrdia urbana Sr. Ferrer; nostre director; altres persones que no recordem i els vellets de Reus que havien d'ésser homenatjats, tots els quals sortiren a les 10 en automòbils.

Els actes començaren a les 11, sortint la comitiva cap a la Catedral. Aquella fou presidida pel governador civil, general governador militar, alcalde, comandant de Marina, fiscal de S. M., comissions militars, assistint alumnes de les Escoles Nacionals, assilats de la Casa de Beneficència, Orfeó de cegues de Santa Llúcia i Orfeó Tarragoní i la banda militar d'Almansa.

A la Catedral, hi celebrà la missa el canonge Dr. Sabaté, prenent seient en l'altar major el Cardenal Arquebisbe Dr. Vidal i Barraquer i diverses personalitats.

Demés de les autoritats també estaven presents les padrines dels vells que anaven a ésser homenatjats, senyores i senyoretetes següents:

Carme Cardona, Maria Lluisa Caselles, Baltasara Marqués, Teresa Salvadó Fortuny, Emma Salvadores, Teresa Casas Romany, Maria Josepa Fons, Maria Pérez Maldonado, Matilde de Balle, Maria Angeles Diges, Maria Teresa Diges, Francesca Ricomà, Raimunda Mercadé de Brell, Dolores Artal, Antònia Quesada, Pilar Roig, Mercedes Blanch, Rosa Farrés de Batlle, Antonia Ventosa d'Yxart, Dolores Deixeus Roca, Consuelo Serrano Suñer, Maria Antònia Ventosa d'Yxart, Maria Serrano Suñer, Maria Antònia Canals Cisner i Maria Lluisa Cardona.

Acabada la missa, s'uní a la comitiva el senyor Cardenal Arquebisbe, dirigint-se al nou edifici de la Caixa de Pensions.

En una capella aixecada a l'efecte donà la benedicció el Cardenal.

Seguidament el senyor Ferrer i Vidal donà les gràcies al Dr. Vidal i Barraquer, Primat de les Espanyes i glòria de Catalunya, per haver-se dignat beneir aquell edifici que era la perllongació de la llar tarragonina.

El Cardenal contestà que qui estava agraït era ell, puix que la Iglesia no podia estar absent d'aquella casa, i menys jo—digué—que he vingut observant la labor i seguit la marxa d'aquesta casa, que serà una glòria de Tarragona. Per això no ha estat, ni podrà estar absent en la seva col·laboració.

Acabat aquest acte, els presents, a excepció del Srs. Vidal i Barraquer i general Gimeno Acosta es dirigiren a l'Hotel Europa, on el Consell d'Administració de la Caixa de Pensions oferí un banquet, que fou servit en el regi menjador de l'Hotel.

Ocuparen la presidència els senyors Dr. Sabaté, governador civil, fiscal de S. M., comandant de Marina, alcalde, Moragas, ajudant del general Sr. Gómez Pavón, coronel de Luchana i altres representacions militars, constituint el reste dels caps de taula, fins a 160, els dirigents de la Caixa de Pensions, vellets i velletes homenatjats, padrines, altres convidats i una nodrida representació de la Premsa de Catalunya.

El Sr. Moragas oferí el banquet en breus i sentides frases, essent contestat pel governador civil qui en nom del Govern s'adherí a l'acte, ponderant la labor dels consellers, que per ser tan gran no fan falta excitacions.

El banquet es regí pel següent menú:

Entremesos a la Russa.—Ous Potxés a la Reina.—Llagosta i llagostins salsa tàrtara Ravigot.—Filets de badella Richelieu.—Pollastre rostit.—Patates noves.—Ananada.—Biscuit glacé Franklin.—Pasteleria.—Fruites.

Vins: Sauternes Monopoli, Rioja alta, Codorniu Extra.—Aigües minerals.—Cafè.—Licors.—Habanos.

Amenitzà l'acte la banda d'Almansa.

A les 5 de la tarda, al saló d'actes d'Acció social catòlica se celebrà la sessió d'homenatge a la vellesa.

Presidí el Cardenal Primat amb els senyors governador civil, comandant de Marina, alcalde, fiscal, Ferrer i Vidal, ajudant Sr. Gómez Pavón, i altres delegats.

Els vellets, que ocupen seients a l'escenari, són obsequiats amb flors, el mateix que les velletes.

Obri l'acte don Francesc Yxart, President de la Junta de Patronat de Tarragona.

Després pronuncià un discurs i feu la proclamació dels Vells, don Francesc Moragas Barret, Conseller-director general de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

Seguidament l'Orfeó de Santa Llúcia, dirigit per don Alfons Barbrà, cantà:

1. «Abril», Pérez Moya.
2. «Jota Aragonesa», d'Almira.
3. «Els fadrins de Sant Boi», Lambert.
4. «El comte l'Arnau», Morera.
5. «A la Verge de Montserrat», Sancho Marraco.

El Sr. Eudald Melendres, president d'Acció social catòlica, pronuncià després un entusiasta parlament, i un altre don Josep Maria Gich, conseller de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

L'«Orfeó Tarragoní», sots la direcció del mestre senyor Gols, executà: «Brindis»; Mozart.—«La Donzelleta», Pérez Moya.—«El Pardal», Pérez Moya.—«La Sardana de les Monges», Morera.—«Alleluia», Haendel.

Fou aplaudidíssim. El Sr. Josep Boix, Conseller-

GLOSSA

El cavaller Sant Jordi

Ventura Gassol, el poeta del nostre camp a qui ara ha alcançat el decret d'amnistia, en uns versos admirables, com a seus, havia descrit la «Nit de Sant Jordi», durant la qual cada any dos catalans pare i fill, en llevant la taula, amb la finestra oberta i els bells al vent, esperen mitja nit, per a veure el cavall de Sant Jordi. El fill ha sentit renillar, núvols enfora, enllà del Cel. El pare demana al seu fill que tingui calma, car tem que no sigui el cavall del Compte Arnau. Llavors el poeta, amb uns versos que porten tota la força del sentiment patriòtic, fa dir al fill:

«No és el Compte l'Arnau que se
[m'enporta,
que és de Sant Jordi el corc es-
[fereit;
si no heu sentit aquesta veu tan
[forta,
ai pare, és que teniu l'ànima
[morta
i ja sou carn d'esclau sense es-
[perit!]

Tota la família catalana ha sentit enguany com renillava el corcer esfereït. Pare i fill han oït la seva veu. L'ànima popular és ben viva. No som carn sense esperit.

I, perquè som precisament un poble amb ànima sensitiva, carn amb esperit, hem demanat el decret d'amnistia pels catalans.

L'hem demanat i ens ha estat concedit. Per això enguany, Sant Jordi ens sembla més cavalles, en mig dels núvols d'aquesta nit. I, al passar brunzent, ha sentit tot Catalunya com una veu de benaurança.

Sant Jordi, el Sant cavaller, llibertador de la donzella, Sant Jordi, Patró de Catalunya i de les roses; enguany, és tot un símbol de llibertat. Cal doncs, en aquesta diada, recordar-nos d'aquells que encara sofreixen retxes endins. Hem obtingut la llibertat per als presos polítics, però, ens cal obtenir-la per als presos socials. Això es oportú recordar-ho avui, en aquesta suau diada del Cavaller alliberador, del Sant més obertament liberal.

Si aquesta nit fos possible que passes sant Jordi, dalí del seu cavall brunzent, portaria l'alliberació dels empresonats. Portaria el perdó en mig d'un ram de roses enceses, per si alguns haguesin caigut en mancament; però retornaria a tots la seva llibertat.

Catalunya l'ha sentit aquella veu tan forta que retreu el poeta. Es Sant Jordi amb el corcer esfereït. No som carn d'esclaus, ni nosaltres ni aquells que encara restem empresonats. L'ànima i l'esperit són ben vius.

J. BANÚS I SANS

La política

«El Imparcial», de Madrid, edició del 18 d'Abri, inseria un editorial titulat «La mentira de un periódico. Nuestro amor a Cataluña» del qual és el següent paràgraf:

«Combatir a Cambó, cuya figura es un símbolo antipático, un emblema repulsivo para cuantos creemos que ni existe el hecho particular, ni el diferencialismo de raza y temperamento, ni el problema catalán, no es combatir a Cataluña; dirán esto los que quieren arrastrar a los catalanes tras el carro de la farsa catalanista; dirán esto los que comulgan con las ruedas de molino que les sirven el «Diario de Barcelona» y otros periódicos de encubiertas o descubiertas ideas irredentistas; dirán esto los que intentaron siempre poner a Cataluña enfrente de las demás regiones españolas por medio de la mentira de estar las demás regiones españolas enfrente de Cataluña; todo ello es imaginaria burda y malvada pero no serán pocos los que la crean».

Més avall afegeix: «Dirige actualmente «El Imparcial», un catalán de pura cepa; sus apellidos Massó y Simó no dejarán duda de su estirpe; en tierras de Tarragona tiene su solar».

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Aigua de Rocallaura

El manantial més ric del món. Si vosté pateix d'ALBUMINÚRIA, LITIASIS URICA (MAL DE PEDRA), BRONQUITIS PARENQUIMATOSIS, NEFRITIS CRÓNICA, es curará radicalmente amb l'

Aigua de Rocallaura

S'expén en botelles de litre i en garrafons de vuit litres

Dipositaris Generals: FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32, i Salmerón, 133

BARCELONA

De venda a Reus: Dipòsit: FORTUNY S. A., Monterols, 17. - Dipòsit auxiliar, Centre Natura, Raval alt de Jesús, 7.

També es ven en totes les Farmàcies i Centres d'Específics

Saló KURSAAL

Avui dimecres tarda i nit, dos grandioses sessions de cine amb un magnífic programa.—Audicions musicals pel Quartet d'aquest Saló.

EN POS DEL DEBER, per Charles Jones.—NOTICIARIO FOX, sempre interessant.—Lee Parry-Harry Lidcke principals intèrprets del marvellós espectacle

REGINA

Finalitzant amb l'estupenda còmica en dos parts. LA MAR Y LOS PECES.

Cartes al director

En aquesta secció publicarem la col·laboració espontània que, tractant d'assumptes d'interès, ens adreïn els nostres lectors. Prequem, però, vulguin tenir en compte que l'espai de què disposem es limitat.

Senyor Director: No us podeu imaginar amb quanta satisfacció hem vist com el vostre diari s'incorporava al moviment pairal.

Com a reusencs, sentiem la vergonya de què a la nostra ciutat, per tants conceptes lloada, no sortís un diari en català, essent així que ciutats de menys categoria en sostenien més d'un.

Som joves, i els nostres ideals s'apropen més als que representa Acció Catalana que als que, per domunt de tot, volen entestar-se a destacar un determinat matís.

El vostre lema és el nostre. Per Catalunya, per la Llibertat, per la Democràcia i per la República, ens trobareu sempre al vostre costat. LES CIRCUMSTANCIES és el nostre diari i farem tots els possibles per a propagar-lo.

Dnsprés de més de sis anys de dictadura, la nostra catalanitat s'ha de manifestar íntegrament; per això no ens convenen certes posicions intermitges a les quals cal fer el buit.

Amunt en el camí emprés i compte amb la més ferma adhesió del

GRUP PÀTRIA.

Banc de Reus

de Descomptes i Préstecs

Paguem els cupons n.º 14, 15 i 16 d'acions Hotel Ritz de Barcelona S. A. i tots els de venciment corrent

Amb **BRILLOGENO** aconseguirà vosté que el seu calçat, moneder i demés articles de cuuro, siguin del color que més li plagui i quedin com nous.

L'únic producte que tenyeix els cuuros en tota mena de colors, deixant-los com nous flamants.

De venda a les Sabateries, Novetats i Droguerries.

Mig dependent es necessita a la Drogueria Mariné, Plaça de Prim.

ORACIÓ CIVIL

Discurs d'A. Martí Bages en la funció a profit de la vídua i fills de Martí Vilanova.

Els organitzadors d'aquesta vetllada han volgut que algú, interpretant el sentiment pietós que avui ens congrega, el convertís en paraula viva i pronunciés una oració civil. No era jo el més indicat. Jo entenc que convenia que l'interpret d'avui fos algú de temperament abrandat i batallador, que amb les seves paraules enceses provoqués una forta vibració de la nostra sensibilitat. Jo sóc més aviat de naturalesa reflexiva, i és possible que em falli el to passional que requereix el motiu que ens ha congregat.

Signi com sigui, ens cal pronunciar la nostra oració civil entorn del nom de Martí Vilanova, el qual, per sobre de tota consideració restringida i circumstancial, té ja el nimbe nobilíssim de martir de la llibertat.

A una consciència desperta, el revoltien aquestes escames contra la llibertat, perquè la llibertat és un atribut de naturalesa divina que ens ve reconegut amb el lliure arbitri. Regatejar-nos aquest principi absolut de llibertat és contra-

dir les lleis fundamentals que regulen la vida humana. I tanmateix els homes, amb llur organització absurda, atempten continuament contra aquest principi fundamental, i posen un preu oneros a l'exercici de drets indiscutibles. La Història és un constant testimoni de la lluita terrible de l'humanisme per a triomfar contra les forces opressores que l'han ofegat. L'emancipació dels esclaus fou un episodi venturos d'aquesta lluita. El cristianisme, tractant d'establir entre els homes unes lleis de conducta i una moral més elevada, representa un nou avenç de l'humanisme en el seu camí ascensional. Els grans moviments espirituals que contenen el Renaixement i la Reforma són fetes molt visibles d'aquesta ruta justiciera. La Revolució francesa n'és un altre episodi, més ràpid i sagrant però tanmateix ben fecund. Fixeu-vos, però, que cada avenç topa amb la resistència de les forces opressores, que declaren una guerra a mort a tota velleitat d'emancipació.

Així, la llibertat es va obtenir d'una manera terriblement lenta,

les conquestes es veuen constantment menaçades pels poders d'aquelles forces, i solament s'afermen a costa de greus sacrificis, que arriben sovint al martirologi.

Per això cal fer de l'humanisme un culte constant. La nostra dignitat d'homes estarà sempre vexada si abandonem la lluita per obtenir, d'una manera definitiva, els drets indiscutibles de la personalitat. Allí on hi hagi un home hi ha d'haver una força intangible on s'estrellin totes les escames de la injustícia i de l'opressió. Fóra insensat volguer reduir a normes circumstancials aquest culte de l'humanisme? Ha d'ésser una actuació integral, de cada dia, de cada moment, de cada acte, de cada paraula, de cada pensament. Mentre pesi sobre nostre una situació o una menaça d'esclavitud, cal que la nostra consciència estigui desperta i el nostre sentiment sigui ben viu per a plantar-li cara. Els que s'ajupen a la injustícia és que tenen l'ànima d'esclau. Entenem-nos bé. No prediquem la revolta espectacular que provoqui una major injustícia venjativa. Prediquem la revolta de la consciència, molt més forta, no en dubteu, que l'acció revolucionària. Cap força coercitiva pot cohibir la llibertat de pensar. Es pot destorbar l'expressió del pensament; però no es pot destorbar que aquest pensament ens faci forts, fecundant el nostre esperit.

Cada acte nostre ha de portar la sagrada investidura d'un ideal. Tots heu sentit parlar dels sokols. Creieu vosaltres que la importància dels sokols radica en la bellesa espectacular de les multituds obeint els ritmes gimnàstics? No. Llur bellesa radica en el fet que en cada sokol hi gateix un cor de patriota, i per sobre de la idea de bellesa els mou la idea de llibertat. Aquest és el culte que us demanem. Ballar, cantar, està bé; però seran coses efímeres, sense substància, si els cants i els balls no responen a un ideal. La bellesa de la sardana no radica en l'eúritmia dels cosos; ans perquè representa una idea altíssima d'un poble que s'expressa en les mòvils anelles de germanor. Sense aquest llevat ideal, els nostres actes caurien en una eixorquia monstruosa.

Hi ha un obstacle terrible que s'oposa al progrés més ràpid de l'humanisme: la indiferència. No sabem comprendre l'existència de l'home indiferent, aquell que s'absté de prendre partit enfront dels problemes que ens planteja la vida. No ho recordeu? Viu encara en la memòria de tots el record parórs del crim més formidable que registra la Història: el record de la gran guerra. Jo no sé, però, què era més vergonyós; si l'existència del crim o l'existència d'uns homes que es vantaven de llur neutralitat. Són mil voltes preferibles tots els fanatismes que la neutralitat. El menys que els podria ocórrer, als indiferents, és l'aplicació efectiva de la llei de Soló que decretava llur incapacitat civil.

Hi ha homes que fan de l'apoliticisme una posició ideològica. Volen res més absurd? Desentendre's dels problemes polítics és renunciar al dret de ciutadania, i és incapacitar-se per a la revolta contra la injustícia. Es que per ventura no hi ha res a defensar? L'economia particular no depèn, es clar, directament de la política. Pe-

rò si es vol donar una jerarquia principal al fet econòmic, no hi trobarem mil contactes que el connecten amb tots els demés problemes? No interessa el problema de l'ensenyança? No interessa el problema de la salut pública? No interessa el problema de l'habitació? No interessa el problema de la riquesa, i el de la llibertat, i el de la justícia? Alguns cops, tot un poble ha estat vexat proscrivint l'ús de la seva llengua. Contra un a-gravi que va directament a l'ànima, la indiferència, més que una covardia, és un crim. De vegades, una classe que ha comptat amb tots els privilegis que comporta la possessió del poder s'ha llançat a una persecució sistemàtica dels estaments humils. Això, èticament, significa un escarni a la justícia. No és perpetuar aquesta injustícia si mantenim l'ús definitiu d'aquells privilegis, sense ni sisquera disputar-los?

Precisament aquestes vexacions contra una nació, contra una classe, contra un estament, només són possibles en pobles d'escassa educació política dels ciutadans. Un ciutadà políticament educat instintivament adopta una actitud digna enfront dels abusos del poder, i aquests abusos s'estrellaran sempre, fins a fer-los impossibles, en una massa conscient dels seus drets. Per fortuna, cap tirania ens podrà fer perdre la consciència de la nostra dignitat humana; la llibertat pot sofrir retrocessos, però no es pot destruir el sediment formidable de tants segles de civilització.

Tenim el deure d'evitar o de fer menys sensibles aquests retrocessos o eclipsis de llibertat. Si a Espanya hagués estat viu el sentit de civilitat, no hauria estat possible aquest període dictatorial que ens ha omplert de vergonya i d'ignominia ni ens caldria plorar l'estela de dolor que ha deixat en el nostre poble. En països on no es produeix aquest fenomen social de l'apoliticisme, i on l'home és considerat com l'element primordial del progrés col·lectiu, les dictadures són impossibles. Així, potser continua esent encara veritat aquella afirmació que diu que els pobles tenen els governs que es mereixen. Es clar que una calamitat no hi ha cap poble que la mereixi; el que vol dir, aquella afirmació, és que hi ha pobles que per llur ignorància, per llur abúlia, pels sediments bàrbars que els dominen, ofereixen situacions propícies a les dictadures, que representen sempre, vinguin d'on vinguin, un signe d'esclavitud i de minoritat de les masses.

De la mateixa manera que diem que potser representaven una major vergonya els homes que ostentaven llur neutralitat enfront de la guerra que la guerra mateixa, potser també representa una major vergonya que la dictadura mateixa l'haver trobar col·laboradors entre els ciutadans. És incomprensible que una situació política que nega tota possible llibertat a l'home, a l'individu, a la cèl·lula social, tracti de recolzar en aquesta mateixa cèl·lula, la vitalitat de la qual ve a destruir. És incomprensible que gent d'un poble que ha sofert l'escarni d'allò que és més preuat, del que constitueix el tresor imponderable de l'ànima, la llengua, hagin col·laborat en el desprec i en l'escarni sense vergonya i sense remordiment.

Hi ha qui creu que el manifes-

Clínica Dental Moderna

Metge Dentista: D. Manuel Balboa de Madrid

Cap de Laboratori: D. Josep Miralles

Plassa del Castell, 5. 2.ª

Hores de consulta: de 9 a 1 i de 3 a 7

tar-se en català és fer un acte de banderia política. Per a mi, ofenen la nostra llengua aquells que li reserven aquesta funció restringida. Es parla en català simplement perquè som homes nascuts a Catalunya, i és una cosa tan natural com el clima, com el sol, com el cel, com la terra. S'ha patit l'error de fer sinònims els mots català i catalanista, sense discernir que no és el mateix la substància que la forma. Adjectivar el fet racial és tan absurd com confondre l'home amb el vestit. Un vestit el pot aguantar un ninot, però un ninot no serà mai un home. Aquest error ha produït situacions que si no fossin lamentables serien grotesques, puix que hem vist com elements abrandats de liberalisme i de democràcia han combatut la catalanitat d'ells mateixos en nom de teories polítiques. Sortosament, s'observa un progrés sensible en la comprensió d'aquesta contradicció, i el fet racial està per sobre de qualsevol partidisme, i que el parlar català no significarà mai un aglutinant que pugui confondre la justícia amb la injustícia, la moralitat amb la immoralitat, el bé i el mal, la virtut i el vici, o esborrar tots els antagonismes radicals.

La nostra catalanitat ve determinada pel fet de la pròpia naixença. Això no pot ésser objecte de posicions polítiques ni partidistes, ni tampoc pot esborrar les diferències de pensament. La consciència racial ens la dona la mateixa vida i ha d'estar resolta per tothom. Partint d'aquest principi bàsic, tenim la llibertat que es reconeix a tots els homes del món per a resoldre les diferències ideològiques que ens separen. La injustícia no ho serà menys si es comet en català. El que resulta grotesc, per exemple, és voler combatre aquesta injustícia amb llengua exòtica, com si la injustícia radiqués en la forma d'expressar-la. No. La catalanitat és substancial, no pot ésser adjectiva. Cap partit, cap doctrina no pot pretendre un monopoli del sentiment patriòtic. Totes les forces íntegres per catalans són, biològicament, catalanes. Res no priva, però, que puguin ésser conservadores, liberals, democràtiques, socialistes, etc.

El sentiment patriòtic no ha d'ésser egoista. Catalunya no ha d'ésser un clos tancat, impermeable a la penetració dels grans corrents ideològics del món. La pàtria no respon a aquell concepte vanitós i encarecat de creure's superior als

demés pobles, ans ha de respondre a la idea d'ésser un instrument per a servir l'humanitat. Hem d'ésser solidaris de tots els homes generosos, per sobre dels accidents geogràfics. Es sempre preferible encaixar amb un home honorable, ni que sigui d'un altra districte, que amb un veí brètol. Ni orgullosos, ni mesquins, ni recelosos sistemàtics. Obrir el cor al món per a respondre amb un afecte efusiu a tots els afectes que se'ns ofereixin; heus aquí el concepte de pàtria que ha de sustentar tot home liberal.

Direu, amb raó, que el nom de Martí Vilanova ha restat una mica absent d'aquesta oració. No us penseu, però, que sigui un oblit total. Els fets dolorosos ens han de servir, més que de motiu de lamentació impotent, d'examen de consciència que ens permeti adoptar noves normes de conducta que facin impossible llur repetició. Un home que mor en l'exili és un episodi trist en la lluita secular per la llibertat; però aquest episodi o ens serveix per a estimular el nostre fervor per la llibertat o no ens serveix de res. Jo no vull saber quins ideals, quins amors omplien el cor de Martí Vilanova: n'hi ha prou en saber que un home ha estat atropellat en allò que constitueix la part invulnerable de la personalitat humana, la llibertat, per a que senti una revolta íntima i senti com s'engrandeixi, fins a la passió, l'amor per aquesta llibertat.

No oblideu mai la vostra condició de ciutadans, d'homes que tenen drets indiscutibles, que estan per sobre de totes les forces, i no haurem de plorar la mort de germans nostres en l'exili. Civilitat, sentit de responsabilitat ben viu i ben despert, gelosia de la nostra dignitat d'homes, heus aquí el culte que us demanem. Aquests dies han rodat per les columnes de la nostra premsa noms que s'han envilit, i noms que han assolit el màxim prestigi. És un contrast que per un cantó fa pena i per l'altre obre el cor a l'esperança. Amb la nostra conducta podem envilir o podem glorificar el nostre nom. Vol dríem que tots vosaltres, que tots els reusencs, volguéssim ostentar llur nom rodejats d'un nimbe de glòria, nimbe format per les virtuts de ciutadania, de civilitat, de consciència de la pròpia dignitat. Això fóra, sens dubte, el millor tribut que podríem retre al nom, avui ja simbòlic, de Martí Vilanova.

Gran Café-Restaurant de Paris

Cuina selecta

Selecció coberts des de 5 ptes. en el Saló-Restaurant

Coberts a 2'50. servits al Bar Paris.

Esmerat servei a la carta.

CAFE EXPRES exquisit: 55 cts. taça

CONCERTS

tots els dimarts i divendres a les 10 de la nit i dies festius al migdia

Centre general d'assumptes administratius

DIRIGIT PER

E. BERGADA PORTA

AGENT MATRICULAT

Amb l'assessorament de personal competent i tècnic

GESTIÓ I TRAMITACIÓ DE:

Recursos d'alçada i contencions - Administratius - Presentació de documents i gestió d'expedients en les oficines de l'Estat, província i municipi, avenços de quotes de contribucions industrial, rústica i urbana. Presentació d'altres, baixes i traspassos. Balanços-Declaracions de sous d'empleats i obrers, Llibre de vendes. - Obtenció de certificats penals, d'últimes voluntats, etc. Títols de xofer.

Tramitació de tota classe d'expedients de jurisdicció voluntària - Inventaris - expedients posesoris - Ab-intestats, etc. Obtenció de tota classe de crèdits hipotecaris. Cobro de crèdits a comissió.

CONSULTES, INFORMES, ETC.

OFICINES PROVISIONALS:

Raval Sta. Anna, 58, entl.º - Tel. 416. - REUS

INFORMACIÓ LOCAL I GENERAL

Ha despertat el natural interès l'anunci de la vinguda a la nostra ciutat per a donar una conferència al Centre de Lectura, de l'eminent filòleg Pompeu Fabra, el nom del qual té un lleu ian assenyalat en el renaixement de la nostra cultura.

Creiem que divendres pròxim serà palesat aquest interès omplint-se a vessar el saló de conferències de la nostra primera entitat cultural.

Demà celebrarà sessió la Comissió Permanent Municipal.

Per rellotges: Tallers Rovira.

-Reus.

Diumenge de Pasqua ocoregué un accident entre Valls i Alió, per haver topat un auto de passatgers de Pont d'Armentera amb un camió de Valls.

Resultaren ferits diversos passatgers a causa d'haver-se esmicolat els cristalls.

Al Saló Kursaal avui tarda i nit s'hi donaran escullides sessions de cine, exhibint-se un programa ben atractiu, el qual el componen les modernes pel·lícules «En pos del deber», per Charles Jones; «Noticiero Fox»; «Regina», marvellós film interpretat per Harry Liedtke i Lee Parry, i una xistosa cinta cómica titulada «La mar y los peces».

Arrendaré Mas o Xalet

proper a la ciutat; poca terra; aigua abundant; per a família reduïda.

Informaran en aquesta impremta.

El dilluns de Pasqua transcorregué amb temps nuvolós, havent caigut varies plujes durant el dia. No obstant això, es realitzaren innumbrables excursions a les veïnes muntanyes, passant el veïnat el dia al camp per a menjar la tradicional «mona».

La millor solució alcalina s'obté amb la

SAL VICHY-ÉTAT

producte natural, superior a tots els preparats artificials. Facilita la digestió i evita les infeccions. Cura de veritat l'artritis, reuma, diabetes, gota, etc.

El passat dissapte, a la nostra Redacció, tinguerem el goig d'estrènyer la ma al culte professor senyor Angel Grau, a qui acompanyaven els nostres bons amics senyors Dasca i Torrell. El senyor Grau ens va prome-

tre unes cròniques per a LES CIRCUMSTANCIES que no dubtem seran molt ben acollides pels nostres lectors.

Al Vendrell es dona com segura la fundació d'una Agrupació Catalanista adherida al manifest publicat per Acció Catalana, encarregant-se dels treballs preliminars un grup de joves entusiastes i estan predisposats a intervenir intensament en la vida política d'aquell districte.

Banc Urquijo Catalá

AGÈNCIA DE REUS

Negociem els cupons dels Deutes

Interior	4 %
Exterior	4 %
Amortitzable	4 %
Amortitzable	5 %

sense impost

i de venciment i d'Abril.

Banc Urquijo Catalá

En els partits de fútbol del Campionat d'Espanya jugats diumenge, s'obtingueren els resultats següents:

Espanyol-R. Victòria, 5 a 1.
R. Betis-Barcelona (no acabat), 1 a 1.
Atlètic Bilbao-R. Societat, 4 a 1.
R. Madrid-Arenes, 2 a 0.
R. Unió, d'Irún-Castelló, 0 a 1.
Deportiu Alavès-Osasuna, 3 a 1.
València-Sevilla, 5 a 1.
R. Múrcia-R. Oviedo, 2 a 1.
Torneig de classificació:
Badalona-Júpiter, 3 a 1.
Sabadell-Sans, 0 a 1.
Sant Andreu-Iluro, 1 a 4.
Martínenc-A. Obrers, 2 a 1.
Palafrugell-Terrassa, 4 a 0.

Laxofrutina. L'ideal dels purgants.

A Leipzig, durant una manifestació organitzada per elements que han assistit al Congrés de Joventuts Comunistes han resultat tres morts, dos d'ells policies i vuit ferits, quatre policies i quatre comunistes.

Les autoritats prohibiren la sessió plenària del Congrés anunciada pel dilluns.

Demà a les 10 de la nit l'advocat senyor Josep Andreu Abelló donarà la seva anunciada conferència sobre el tema «Notions de dret polític» en el local social del Reus Deportiu, Sant Pau, 2.

TEATRE FORTUNY

Gran festival pro-presos catalans

AVUI, A LES 10 DE LA NIT

Organitzat per «Penya Magre», presidit pels entusiastes elements del setmanari «La Rambla de Catalunya», de Barcelona.

PROGRAMA

1. Simfonia pel sextet que dirigeix el mestre Sr. Nogués.
2. Quadres plàstics representats per la Companyia de «Follies Magda Ricart».
3. El monòleg en vers «El mestre Olaguer».
4. La chistosa comèdia en 2 actes «Gent d'ara», per la secció de declamació «Sagalà-Fortuny».

A Lleida uns quants aficionats a la bona música, s'han proposat fomentar aquest art a l'esmentada capital. Per aconseguir aquesta lloable finalitat, organitzen un cicle de concerts al Casino Principal, el primer dels quals han tingut l'encert de confiar a l'eminent violinista i compositor Joan Manén.

L'anunci d'aquesta interessant sessió ha despertat una expectació enorme a Lleida, on fa molts anys que no ha actuat el famós violinista, el record del qual, des del seu darrer concert, perdura encara a la memòria de tots els qui varen assistir-hi.

Per Primera Comunió, gran assortit de rellotges per noi, a 15 PTES.—Tallers Rovira.

Amb motiu de la nevada que ha caigut a Sòria, la població es va veure coberta de vols de cadeneres, rossinyols i guatlles que, cercant un redós contra el fred, es ficaven pels portals i les cambres.

Els balcons de les cases s'obriren per a donar acolliment a les aus, i pel matí foren alliberades totes menys les guatlles, les quals han passat a tes cuines.

SALOU. - Nou Baleari

Obert de 9 del matí a 6 de la tarda.

Bany amb caseta individual, 50 céntims.

Servei de café, cervesa i gaseoses.

El governador civil d'Alacant, comunica al ministre del Treball, que els obrers de la fàbrica de calçat de Petrel han reprès el treball.

El d'Oviedo diu també que els obrers de les mines de Seus han reprès el treball i han sotmès l'arranjament de llurs deferències amb els patrons, al Comitè paritari.

Bombons Ornos. TOS, gola i bronquitis.

La FARMÀCIA MONTE VERDE s'ha TRASLADAT a la Plaça de la Constitució, 8, cantonada al carrer Major.

Ahir es sacrificaren a l'Es-corxador públic 23 moltons amb un pes de 689 kilos, 6 badeiles amb 2140 kilos, 7 cabrits amb 46'0 kilos; 8 tocinos, amb 658 kilos i una truja.

Raimel

El millor extracte integral de raim fresc. Exquisit reconstituent natural propi per a les criatures i persones d'estómac delicat.

Dipòsit: Farmàcia Cavallé Reus - Venda: en totes les Farmàcies i Drogueries.

Venda de terrenys edificables

Urbanització de Salou S.A. Raval Sta. Anna, 4, entressol - REUS -

SALÓ DE MODES

DE

Balbina Miró

Últimes creacions en

Sombreros de senyora i nena

Preus reduïts

Bisbe Grau, 10 i 12 1.º 1.º (Casa Fontana)

REUS

Qui pot reparar-li, amb seguretat, rapidesa i economia els seus motors elèctrics?

Sens cap dubte els

Tallers electro-mecànics

PERE MONNÉ

PALO SANTO, NÚM. 2

Se vende en todas las buenas Farmacias, a Ptas 5'00 el frasco

Jarabe PUIG

Cuando la lluvia azota las ventanas y la caída de las hojas nos confirma que el invierno ha sentado sus reales entre nosotros, no debemos permitir que nos postremos en un sillón como viejos achacosos. Existe el JARABE PUIG, excelente preventivo para BRONQUITIS, CATARROS, TOS y todas las afecciones del aparato respiratorio, que es el más castigado durante la estación invernal.

NO VACILE Y COMPRE JARABE PUIG

Conviene también tener en cuenta que la

POMADA PUIG

completa la acción del JARABE, por que su fórmula contiene los productos volátiles más eficaces para tratamiento externo. Se vende en todas partes

Banc Central

Capital autotitzat 200.000.000 de pessetes
Capital desembolsat 60.000.000
Fondos de reserva 20.500.000

SUCURSAL DE REUS

Teléfonos núms. 30 i 31. - Apartat de Correus n.º 22

Comptes corrents amb interès. - Compra-venda de valors. - Descompte de cupons. - Dipòsits de valors en custòdia. - Cambi estranjer. - Crèdits comercials i personals. Giros - Cartes de crèdit i, en general, tota classe d'operacions de Banca.

CAIXA D'ESTALVIS

amb abonament d'interessos al 4 per 100

CAIXES DE SEGURETAT

amb compartiments de lloguer, des de 15 ptes. anyals.

Urgeix vendre

Automòbil «Overland», 5 seients a tota prova, patent pagada, per 700 pesetes.

Raó a aquesta impremta.

Utilitzu nostre Telèfon per a informar-se de nostres condicions de venda a plasses. - Tallers Rovira. - Telèfon 287 A.

Plantes Aromàtiques "ALCOVER"

per a la preparació de licors similats a les més acreditades marques:

Tomàs Piñol, plaça de la Constitució; Francesc Roca, carrer de Monterols i Armentol Marín, plaça de Prim. - Reus

Rosal, 37 (Herboristeria) BARCELONA

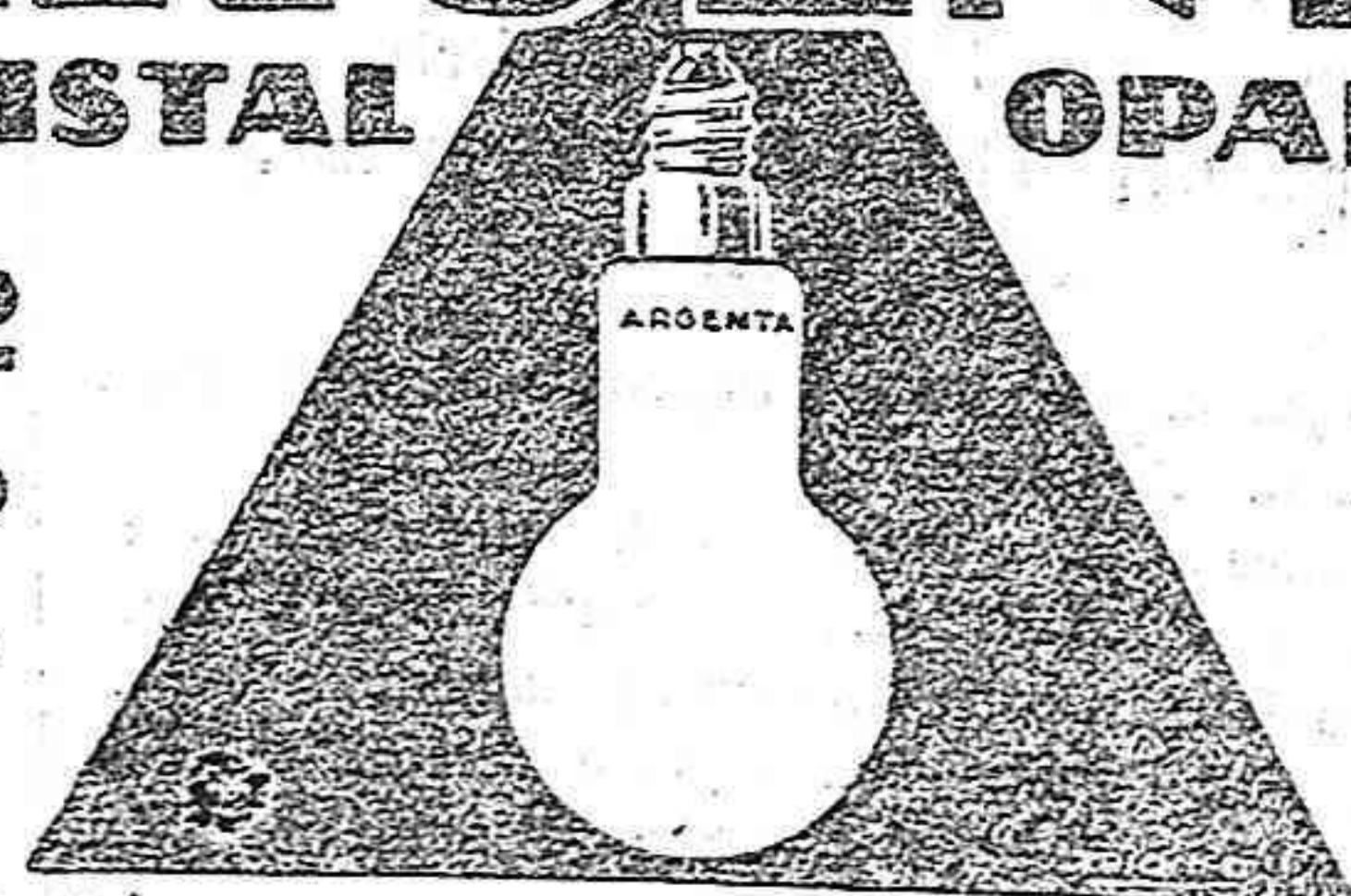
ÚLTIMO PROGRESO ELÉCTRICO

PHILIPS ARGENTA

CRISTAL OPALIN

ALUMBRADO MEJOR REPARTIDO MAS MODERNO

LUZ MAS Suntuosa MAS DECORATIVA

EL COMERCIO, CAFÉS, CASINOS, PARTICULARES, ETC. CONSEGUIRÁN CON PHILIPS ARGENTA EL ALUMBRADO MAS Suntuoso Y DECORATIVO

Oficina de Farmàcia : Centre d'Específics

= de =

Francisca Cavallé i Pi

Raval alt de Jesús, 40 - Teléfon núm. 9 A

Acurada preparació de fórmules magistral amb productes de les més acreditades marques

Oxigen pur
Injectables

Extens assortit en Perfumeria de producció nacional i estrangera

Aigües Minerals

Ortopèdia
Herboristeria

Avisant per teléfon es reculliran i es els serviran encàrrec a domicili

Banc de Bilbao

Fundat en 1857

Capital social : Pessetes 100.000.000. Capital emés desemborsat (60 milions) i reserves (65 milions). Pessetes 125.000.000.

Direcció telegràfica : Bancobao : Sucursals a Espanya i al'Estranger

Casa Central : BILBAO

Realitza totes les operacions de Banca i Borsa.—Dipòsit de valors.—Canvi estranger.—Crèdits comercials i personals.—Compra-venda de valors.—Cobrament de cupods.—Descomptes Comercials.—Imposicions en Compte Corrent a la vista i a plaç.—Imposicions en Llibretes d'Estalvi, amb 3i mig per cent d'interès, etc., etc.

BANC DE BILBAO
Agencia de Reus

Koninklijke Nederlandshe Stoomboot Maatschappij Amsterdam

Det Forenede Dampskibs Selskab Aktieselskab
Copenhague

Companyies de Navigació amb servei regular per a Holanda i Dinamarca, lliurant coneixements directes per a totes les poblacions d'Holanda, Bèlgica i Alemanya, i ports de Rhin, Escandinavia i Bàltic.

Agents a Tarragona : Fills de P. Ferrer Mary.

Banc de Catalunya

Rambla dels Estudis, 19

Barcelona

Teléfons A 561 - 562 — Apartat de Correus 588

Direcció teigràfica i telefònica : **Cataloniabanc**

Banca Valors Cupons Canvi Giros Borsa

Caixa d'estalvis. — Agència de Préstecs per al Banc Hipotecari d'Espanya. = o o = Agències en nombroses poblacions de Catalunya i de fora, i a Gràcia, Sans i Sant Andreu.

Sucursal a Madrid : Avinguda del Comte de Peñalver, 19

No ho dubtil Per a comprar MOBLES

Magatzems "EL SOL"

ES LA CASA QUE LI CONVÉ

GARANTIA DE CALITAT. - PREUS BARATÍSSIMS

Vegi l'assortit. Consulti els preus. Si li interessa, consulti les condicions de Venda a Plaços. Són les més aventajoses del mercat.

Raval Santa Anna, 23 al 27

REUS

Mac-Andrews & Co. Limited TARRAGONA

Línia de vapors nous i ràpids per a càrrega, passatgers, des de tots els ports d'Espanya a Londres, Liverpool i demés ports d'Anglaterra, Holanda i Alemanya

Per a Amberes vapor GARRONE, dia 23 d'Abril.

Per a Londres vapor LYS, dia 27 d'Abril.

Per a Hamburg vapor CARPIO dia 23 d'Abril.

Per a Liverpool vapor CASTELAR, dia 21 d'Abril.

Per a Hull vapor dia d'Abril.

NOTA: Aquesta Companyia disposa de cobers propis als molls per a efectuar la descàrrega dels vapors sens demora.

Agents de The Royal Mail Steam Navigation C.ª Ltd. i demés Companyies, amb servei regular de vapors des del Nord i Este d'Espanya i Portugal a tots els països d'Amèrica del Sur, per a càrrega i pasatgers.

Segurs Agents de The British & Foreign Marine Insurance C.ª Ltd. Segurs Marítims.—Agent de Royal Insurance C.ª Ltd. Segurs contra incendis.

Lloyd's Agents

EL ANUARIO GENERAL DE ESPAÑA

(Bailly-Baillière - Riera)

en su nueva edición ha sido aumentado a

4 TOMOS

(edición aumentada con unas 8.500 páginas en justa)

MÁS DE TRES MILLONES DE DATOS
54 MAPAS EN COLORES
DE LAS PROVINCIAS Y POSESIONES DE ESPAÑA

Esta obra contiene los datos del Comercio, Industria y Profesiones de España y Posesiones y una extensa Sección Extranjera con datos de todos los países del Globo

Precio de un ejemplar completo: 90 Ptas. franco de portes en toda España

ANUNCIAR EN EL ANUARIO ES DAR CON LA EFICACIA DE LA PUBLICIDAD

Anuarios Bailly-Baillière y Riera Reunidos, S.ª A. Enrique Granados, 82 y 83. BARCELONA

Nou horari de trens

DE REUS A BARCELONA

Surt a les 5'20. Arriba a les 8'56

> 6'55	> 8'41
> 7'41	> 9'35
> 8'37	> 13'20
> 13'14	> 15'38
> 15'46	> 19'11
> 17'05	> 20'28
> 21'14	> 23'15 R.

DE BARCELONA A REUS

Surt a les 5'47. Arriba a les 9'15

> 8'27	> 10'19
> 9'25	> 12'56
> 13'10	> 16'31
> 15'20	> 20'13
> 18'47	> 21'05
> 19'48	> 21'41 E.

DE REUS A SARAGOSSA

Surt a les 6'30, 10'23, 13'38, 17'41, 20'40 i 21'44.

DE SARAGOSSA A REUS

Arriben a les 7'38, 8, 10'12, 15'36, 21'10.

MAGATZEM

Gran i espaiós per a llogar amb molta llum i ventilació.

Mides: Llarc 30 metres, ample 6 i alt 5 metres.—Preu módic. Raó a n'aquesta impremta.

La setmana Gráfica

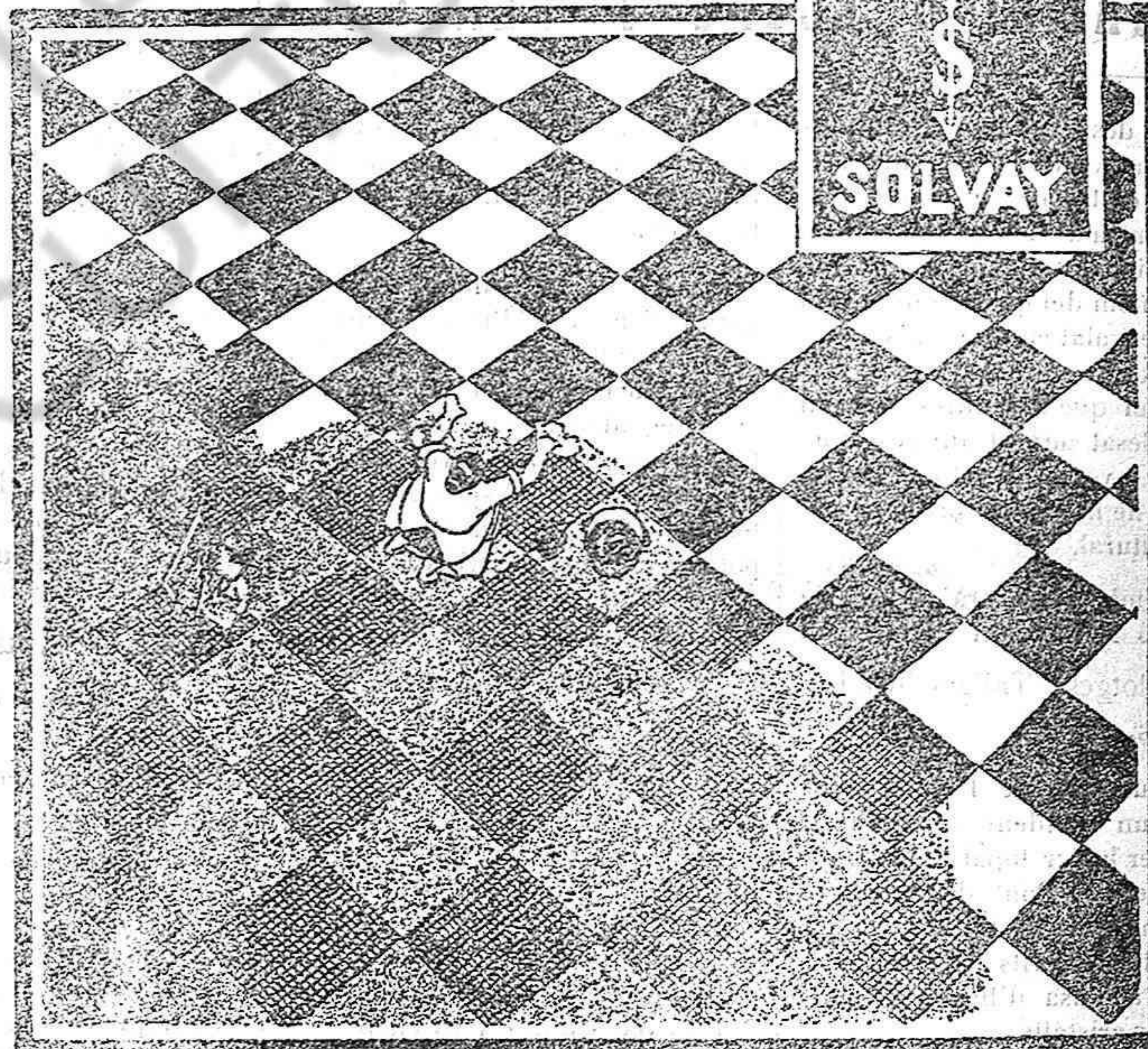
Revista setmanal il·lustrada de la regió de Llevant.

Suscripció i venda: Quioscos Plaça Constitució i Plaça Castillejos.

LLEGIU "MIRADOR"

Surt els dijous.

Un suelo absolutamente limpio sin esfuerzo ni gastos crecidos

propaganda con Sosa Solvay. Se emplea para toda clase de limpieza. De venta en droguerías y tiendas de ultramarinos. Esfójase la sosa empaquetada, con la marca de fábrica.

LAS ENFERMEDADES DEL ESTÓMAGO

y de los **INTESTINOS**

MALAS DIGESTIONES, VÓMITOS, DOLOR DE ESTÓMAGO, INAPETENCIA, DIARREAS, DILATACIÓN Y ÚLCERA DEL ESTÓMAGO,

se curan positivamente con el

ELIXIR ESTOMACAL SAIZ DE CARLOS

poteroso tónico digestivo que triunfa siempre

VENTA: PRINCIPALES FARMACIAS DEL MUNDO

